

Bortom goda exempel

Analys av kommunala variationer i arbetet med unga som varken arbetar eller studerar (UVAS)

Tomas Korpi

Institutet för social forskning
Stockholms universitet

Renate Minas

Institutionen för socialt arbete
Stockholms universitet

Vad kommer vi att prata om?

- Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS) som problem
- Kort om UVAS i Sverige
 - Gruppens sammansättning
 - Lokal variation
 - Olika förklaringar till varför risken att bli en UVAS varierar
- Lokal styrning av arbetet med UVAS och lokala variationer i antalet UVAS
 - Kan vi genom att analysera lokal styrning förklarar variationer i UVAS-andelar?

UVAS som problem

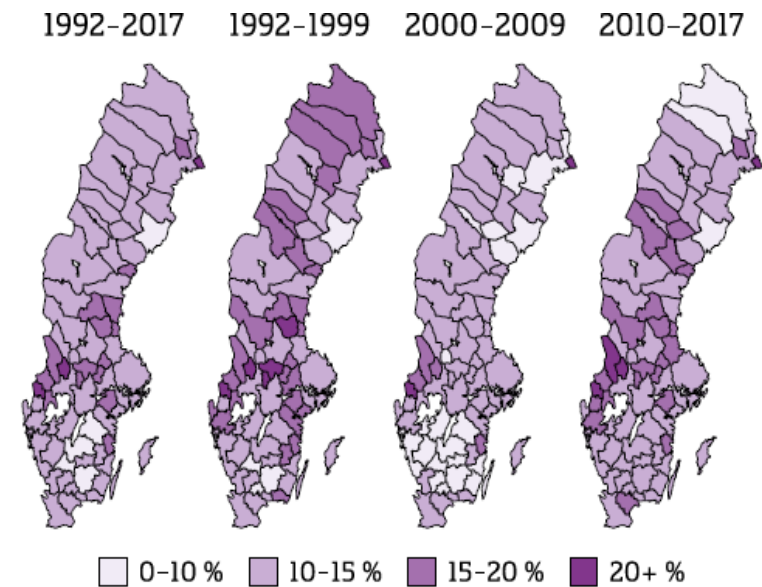
- I Sverige finns ca 150 000 unga som varken arbetar eller studerar (MUCF 2021)
- Detta är en mycket utsatt grupp, en del med mångfacetterade problem
- Överrepresenterade grupper är personer med fysiska och/eller kognitiva funktionsnedsättningar, personer med psykisk ohälsa, utrikes födda, ungdomar utan gymnasieexamen och personer som vuxit upp i ett område med socioekonomiska utmaningar
- Ett långvarigt utanförskap för en ung människa är först och främst mycket kostsamt på ett personligt plan. Det är också ett misslyckande för samhället, som varken får del av individens färdigheter eller de ekonomiska vinster det innebär att en människa i arbetsför ålder är sysselsatt

UVAS i Sverige

Lokal variation

- Risken att hamna i gruppen UVAS varierar mellan landets kommuner och regioner (Forslund & Liljeberg 2021)

Andel UVAS 20–25 år i olika LA-regioner 1992–2017

Risken att bli en UVAS

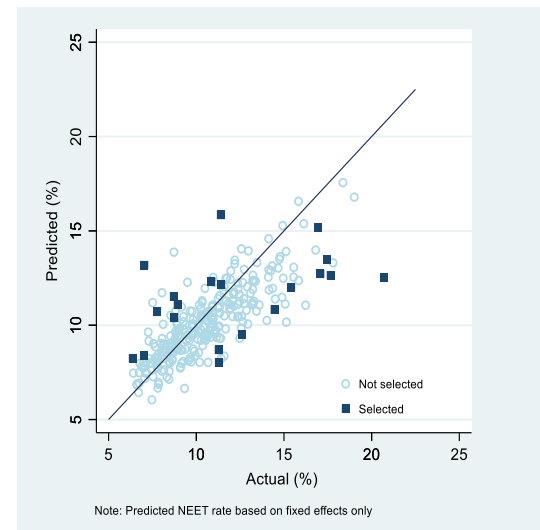
- Kunskapen om UVAS är omfattande, men analyserna har främst fokuserat på hur gruppen ska definieras, på ungdomarnas egenskaper och gruppens sammansättning samt på strukturella faktorer som t.ex. skillnader mellan de lokala arbetsmarknaderna
- Betydligt mindre är känt om karaktären och utfallen av de lokala insatser som riktas mot gruppen

- **Här kommer vår studie in**

Trots många lokala initiativ finns det mycket lite systematisk kunskap om vilken roll styrningen av det lokala arbete med UVAS spelar för variation i andelen UVAS. Spelar det någon roll hur man organiserar det lokala arbetet med UVAS?

Bortom goda exempel – ett projekt

- Finansiär: FORTE (proj. nr. 2017-00457)
- Datastöd: IFAU (proj. nr. 218/2018)
- Syfte: Att genom en jämförelse av arbetet med UVAS i kommuner med låg respektive hög andel UVAS ge bättre underlag för metodutvärdering och -utveckling
- Metod: Två-stegsförfarande där en inledande statistisk analys av samtliga kommuner ligger till grund för en uppföljande analys av arbetet i ett urval kommuner

Lokal organisation och styrning av arbetet med UVAS

- Kan vi genom att analysera lokala styrningssätt förklarar variationer i UVAS-andelar?
- Analyserna bygger på konceptet interaktiv styrning som integrerar aspekter av nätverksteori och kollektiva handlingsstrategier.
- Interaktiv styrning bygger på uppfattningen att i komplexa miljöer handhas vissa problem bättre genom gemensamma åtgärder där flera aktörer är involverade, åtgärder som utförs i olika och flexibla arrangemang (samverkan), överskrider olika sektorer, territoriella gränser och nivåer av styrning

Lokal organisation och styrning av arbetet med UVAS

- Flera delstudier
 - I delstudie 1 fokuserar vi på lokala nätverk och hur man inom dem samverkar kring UVAS
 - I delstudie 2 fokuserar vi på de professionellas kunskap om kommunens UVAS och institutionaliserade vertikala och horisontella samarbeten
 - I delstudie 3 fokuserar vi på policyövergripande stöd och hur dessa samspekar med varandra
 - i) Utbildningsstöd
 - ii) Arbetsmarknadsstöd
 - iii) Hälsostöd
 - iv) Socialt stöd
 - v) Multi-professionella handläggargrupper
 - vi) Institutionaliserad inter-sektoriellt samarbete

Bakgrund till delstudie 3

- Utveckling mot intern fragmentering av välfärdsstaten (stuprörstänkande; politikområden ses som isolerade från varandra i stället för sammanlänkade)
- Kan komma i konflikt med de ibland komplexa problem som det offentliga ska hantera, komplexa problem kräver ofta svar från flera näraliggande politikområden
- Hävdas ett behov av lösningar där policyfält kan komplettera/förstärka varandra för att lösa ett komplext problem (institutionell komplementaritet), dvs åtgärder från olika policyfält sammanlänkas för att ge bättre resultat
- Behov av organisatoriska förstärkningsmekanismer

Fokus för delstudie 3

- Fokus inom den offentliga debatten och i forskningen i stor utsträckning på utbildning och arbetsmarknad, det saknas
 - a) kunskap om åtgärder utöver arbetsmarknads- och utbildningsåtgärder (främst hälsa och socialt stöd) och deras effekter och
 - b) om kombinationen av åtgärder från flera policyområden
- Vi ställer 2 frågor
 1. Resulterar tillhandahållandet av åtgärder från flera relevanta politikområden i ett mer effektivt arbete med UVAS jämfört med att endast tillhandahålla utbildnings- och arbetsmarknadsstöd?
 2. Spelar det någon roll om åtgärderna erbjuds i en institutionaliserad form av samordning (SIP, sektorsövergripande samverkan)?

Preliminära resultat från delstudie 3

Kommuner med lägre UVAS andelar än förväntat

- Utbildnings- och arbetsmarknadsstöd varierar väldigt lite mellan de 20 kommunerna
- Kombinationen av socialt stöd med multi-professionella handläggargrupper (SIP) förekommer i hög utsträckning, kanske också mer hälsostöd
- Sektorsövergripande samverkan

Kommuner med högre UVAS andelar än förväntat

- Utbildnings- och arbetsmarknadsstöd varierar väldigt lite mellan de 20 kommunerna
- Kombinationen av socialt stöd med multi-professionella handläggargrupper (SIP) förekommer i lägre utsträckning

Sammanfattning av resultaten från projektet (delstudie 1 – 3)

- Lyfter främst betydelsen av lokal kunskap om en utsatt grupp
 - I ett multi-professionellt fält och när det gäller klienter med komplexa, sektorövergripande problem kan detta vara en utmaning
 - Relevans av kunskap inte bara om sitt eget verksamhetsområde utan om UVAS i hela kommunen
 - Diskussionen om ”stuprörstänkande” vs ”hängrännor”
 - Betonar betydelsen av professionell kompetens
- Samspel mellan kunskap och samverkan
- Pekar på relevansen av en kontextualisering av lokal styrning
 - Samma styrning fungerar inte alternativt är inte nödvändig överallt
 - Följ inte nödvändigtvis ropet på enhetliga lösningar

Tack för att ni lyssnat!